

Meranges difondrà arreu la memòria dels vells esclopers

Meranges i la vall del Duran van ser, durant segles, un important centre productor d'esclops. La gran quantitat de pi negre que hi ha a la vall i el fet que sigui una fusta molt bona de treballar va fer que, durant dècades i dècades, a cada casa de la vall hi hagués un escloper. L'any 1999, Meranges va obrir un museu per preservar aquest patrimoni i, després d'alguna remodelació, ara l'Ajuntament treballa per divulgar-lo encara més a través d'una pàgina web.

El seu alcalde, Eduard Isern, explica que el consistori està creant una pàgina web, Meranges.info, on, entre altres coses, es podrà trobar informació del museu, s'hi podran concertar visites i s'explicarà la relació de Meranges amb els esclops. "Som conscients que la publicitat que se n'està fent és molt minsa, molt poca", admet Isern, que afegeix que en un o dos mesos, la pàgina web ja estarà a punt, un cop l'hagin acabat d'omplir de contingut.

Però, d'on ve aquesta relació de Meranges amb els esclops? El guia del Museu de l'Esclop, Antoni Bou, explica que la vinculació és amb la fusta en general, degut en bona part a la qualitat del pi negre de la vall, i també a la necessitat de la seva gent, durant molts anys, de buscar ingressos extra per poder accedir a aliments tan bàsics com el pa, a causa de l'escassetat de blat que hi havia a la zona.

Alguns dels esclops que es poden veure al museu de Meranges. / E.V.M.

Bou assegura que la tradició de fer esclops era molt arrelada als diferents pobles de la vall del Duran, tant a Meranges com a Girul, Éller o Olopte. Primer es feia per una qüestió d'autoabastiment: "a cada casa hi havia un escloper que autoabastia d'esclops a la família, utilitzant la fusta dels boscos de la vall, que sempre ha estat comunal i, més endavant, municipal". A banda, com que es va començar a generar un excedent de producció i de treball, "perquè en un parell de dies havien fet els esclops de tota la família", l'ofici de fer esclops es va convertir en una font d'ingressos extra.

Un complement a la minsa economia familiar

D'una banda, se'n venien a gent de fora de la família -fins i tot es van arribar a vendre a l'escorxador de Barcelona- i, de l'altra, s'exportava el coneixement a l'altra banda del Cadí, quan diversos esclopers aprofitaven l'hivern, quan no hi havia tanta feina a les cases, per marxar als masos de la vall del Llobregat per rellogar-se per fer el calçat de les famílies que hi vivien. Així va ser com va aparèixer la figura de l'escloper itinerant.

Aquest va ser un important complement a l'economia familiar, ja que a la vall del Duran l'ocupació principal era el sector ramader i el cultiu per autoabastir-se. Les condicions geogràfiques de la vall, però, feien que sovint hi hagués escassetat de blat i que "realment es passés gana". Per obtenir el blat per fer pa, doncs, calia treballar, i els esclops van ser durant molts anys un magnífic objecte d'intercanvi. En aquest sentit, Bou explica que "la primera dada que

tenim relacionada amb el preu d'un parell d'esclops és de l'edat mitjana i indica que aquests es van intercanviar per un pa rodó de cinc quilos”.

La producció d'esclops va anar creixent i, en paral·lel, això també es va notar a nivell demogràfic. En aquest sentit, l'any 1850 hi havia censades a Meranges 400 persones, una xifra molt allunyada del centenar d'habitants que hi viuen actualment. Es calcula que a la vall van arribar a conviure-hi una trentena d'esclopers, tenint en compte que era un ofici que es transmetia de pares a fills i que cada generació tenia el seu escloper.

Esclops impermeables

I què feia tan valorats els esclops de la vall del Duran? Bàsicament la qualitat de la fusta de pi negre. En aquest sentit, Bou indica que “és una fusta que té molta resina i que és molt pesada i molt resistent”. El fet de tenir molta resina “fa que puguis impermeabilitzar els esclops amb una tècnica de fumet, que és molt interessant i que es feia servir tant per les bigues de construcció com pel calçat”, afegeix Bou, tot detallant que “aprofitant la mateixa escorça del pi es feia escalfor i fum que feia que la resina sortís cap a fora, impermeabilitzava l'esclop i li donava un tractament antixilòfag, ja que aquesta resina no agrada als corcs i xilòfags en general”.

Alguns dels esclops que es poden veure al museu de Meranges. / E.V.M.

L'origen de l'esclop, explica Bou, no està documentat. Tot i això, el que sí que se sap del cert és que els esclaus romans ja en duïen i, és possible, que arribés a la vall del Segre, i per extensió a la vall del Duran, en època romana. Aquest, de fet, sempre havia estat el calçat més popular, el de la gent amb menys recursos, ja que els rics solien vestir amb pells, afegeix.

El declivi d'aquesta activitat -que mai es va industrialitzar, sinó que es va fer sempre de forma manual- es va accentuar als anys 70 de segle passat, amb l'arribada del cautxú i de les Chiruques o les Katusques. En aquell moment,

explica Bou, “es van deixar de fabricar esclops; durant un temps se’n van fer com a souvenir, però es va acabar deixant de fer”. A banda, la fusta dels boscos de la vall del Duran també van perdre valor, ja que no eren rendibles, i s’hi va deixar de treure fusta.

D’esclopers a industrials

I a què es van dedicar totes aquelles persones que fins llavors havien complementat la magra economia familiar amb els esclops? Doncs a fer el que sabien: treballar la fusta. “Meranges ha donat molts bons fusters i molts bons paletes, precisament per la tradició d’autoabastir-se i construir-se les cases”, explica Bou. De fer esclops, doncs, a dedicar-se a la construcció i a la fusteria: “la gent s’ha guanyat molt bé la vida fent de paletes, de fusters, Meranges ha donat molts bons industrials”. I és que la tècnica apresada per fer esclops, i fins i tot les mateixes eines, es van poder reaprofitar per dedicar-se a aquest altre ofici.

Si bé la producció d’esclops s’ha perdut del tot a casa nostra, o bé és residual com a activitat purament artesana, a Holanda encara s’ha mantingut. El motiu, explica Bou, és que el govern holandès “va entendre que aquesta era una indústria pròpia, amb valor estratègic de país, i que l’havien de mantenir”. És per això que la bonifiquen amb diners públics: “aquí, un parell d’esclops l’hauríem de vendre a 200 euros i a Holanda els venen a 50, ja que els 150 restants els posa el govern holandès”.

L’esclop com a complement turístic

L’esclop, doncs, ja no representa ni de bon tros el suport econòmic que va arribar a representar a la vall dècades i segles enrere. Tot i això, amb l’obertura del museu s’ha aconseguit que representi un petit complement a l’atractiu turístic que té el municipi. En aquest sentit, l’alcalde apunta que “el museu suposa, conjuntament amb la visita a l’església, l’oportunitat de donar una sortida cultural i històrica als visitants, més enllà de l’atractiu natural que ofereix la vall de Meranges”.

Tot i que el volum de visitants és modest, uns 150 a l’any, Isern assegura que aquest “ens aporta a molts grups, que poden venir a fer visites per poder conèixer la història que guarda aquest municipi”.